

ישוב המוקף יערות, והקיים מהמאה הי"ג לכל המאוחר, והנמצא בגבול אדמות הפרוסים, הוענקו זכויות עירוניות בשנת 1427 על ידי דוכס מאזוביה יאנוש הראשון הזקן. היהודים החלו להופיע בפשסניש במאה הט"ז, לאחר סיפוחה של דוכסו מאזוביה אל הכתר הפולני. קרוב לוודאי בשל הצו האוסר התיישבות יהודית בשטחי המלכות (*de non tolerandis Judaeis*) שהיה מחייב בשטחי מאזוביה, ההתפתחות הנכונה של הקהילה מיוחסת רק למחצית השנייה של המאה הי"ח בשל ביטול מגבלות אלה על ידי הסיים בעת מלכותו של סטניסלב אוגוסט פוניאטובסקי. הקהילה היהודית הרשמית בפשסניש נוסדה בשלהי המאה הי"ח או ראשית הי"ט, כבר לאחר חלוקתה השלישית של פולין ומעבר שטחים אלה תחת שלטון הכובש הפרוסי – בשנת 1808 חיו בעיר כבר יותר מ-300 יהודים (22 אחוז מכלל האוכלוסיה).

היהודים שהתיישבו בעיר עסקו באופן מסורתי בעיקר במסחר ובמלאכה, בייחוד בחייטות, ניהלו מאפיות, דוכני מכירה וחנויות. בשנת 1822 שלטונות מלכות פולין (הממלכה הקונגרסאית) הקימו בפשסניש רובע יהודי, הכולל את איזור קונסקייהטארגוביסקו (שוק הסוסים) וכן הרחובות: בלונייה, זדונסקה, מאלה ווארשבסקה, קאצ'ה. לאחר שנתמלא הרובע – הוא הורחב לרחובות הבאים: שווינטוקשיסקה ומקובסקה. ב-1857 הקהילה היהודית (שהיה לה מעמד משפטי של פיקוח כבר משנות ה-20) מנתה כבר כ-1900 מאמינים. בשיא ההתפתחות, בסוף שנות השמונים של המאה הי"ט הצבור היהודי מנה 4,5 אלף בני אדם, שהיוו 52 אחוזים מכלל תושבי העיר. במידה רבה הייתה זו תוצאה של הגירה אל המקום של מי שמכונים הליטאים, דהיינו יהודים מהחבלים המערביים של הקיסרות הרוסית, שמאופיינים היו בתושיה עסקית גבוהה ביותר והיו נתונים להשפעת התרבות הרוסית. הגעתם הגבירה את הסכסוכים בקהילה היהודית עצמה ועם האוכלוסיה הפולנית. לאחר מרד ינואר, מקור פרנסה חשוב עבורי יהודי פשסניש נותר באספקה ובשירותים עבור יחידות הצבא הרוסי החונות חניית קבע במקום.

ודאי במחצית השנייה של המאה הי"ח ברחוב בידלנצב דאז (היום רחוב ברק יוסלביץ) הוקם בית הכנסת הראשון הבנוי עץ, שבמקומה נבנה ב-1886 כפקודת השלטונות הרוסיים בית כנסת חדש, בנוי אבן. בשנת 1860 החלו עבודות בנייה של בית מדרש חדש בסמוך לחופי הנהר וונגיירקה ולבית הכנסת. היה זה בד בבד עם בניית מקווה חדש, שהחליף את זה הקודם, שנבנה ב-1824. יחד עם התפתחותה של הקהילה הוחל בפתחת בתי ספר יהודיים, בתחילה חדר, תלמודי תורה. החל ממחצית המאה הי"ט גדלה השפעתם של החסידים על חשבון המתנגדים הנחלשים בצבור היהודי בפשסניש, בייחוד מתחילת פעילותו של הצדיק חנוך הכהן לוין. החל משלהי המאה הי"ט התחזקה תופעת ההגירה, בייחוד של צעירים יהודים, בעיקר לארצות הברית ולבריטניה.

הקהילה היהודית שיקמה את את התשתית אחר ההרס של מלחמת העולם הראשונה (אז נחרבו כ-70 אחוז מהבתים בעיר) והפליטות ההמונית אל תוככי רוסיה מאימת הצבא הגרמני. בבעלות הקהילה היהודית בין המלחמות היו: בית עלמין, בית מחסה, מקווה ומטבח כשר ומסובסד. הוחל בשיקום בית הכנסת (שנהרס בידי הקוזקים הרוסים הנסוגים) – העבודות נמשכו עד שנת 1928.

כפולין שחידשה את עצמאותה אחוז היהודים בפשסניש קטן בהתמדה. מפקד האוכלוסין של 1921 גילה כי בעיר מתגוררים יותר מ-2100 יהודים, דהיינו 36 אחוז מכלל האוכלוסיה. עשור מאוחר יותר הם היוו כבר רק 28 אחוז מתוך 8000 תושבי פשסניש. החרדים שיחקו את התפקיד המוביל בחיי הקהילה, ואותם ייצגו המתנגדים המסורתיים וחסיד גור ואלכסנדרוב. מבחינה פוליטית הם התאגדו בסניף המקומי של אגודת ישראל החרדית, שמנה 200 חברים. הם מימנו את פעילותם של תלמודי תורה. מתנגדיהם הפוליטיים נותרו התפלגויות שונות של התנועה הציונית והבונד הסוציאליסטי. החל מימ הכיבוש הגרמני (1918-1915) פעילוחת ערה נוהלה בידי ארגונים בעלי אופי תרבותי וספורטיבי.

בספטמבר 1939, לאחר פלישת פלוגות הוורמכט הגרמני אל פשסניש החלו הרדיפות נגד היהודים. הכובשים שרפו והחריבו את בית הכנסת, את בתי התפילה ובית המדרש ואת בית הרב. עוד בסתיו 1939 2600 יהודים גורשו מהעיר. המגורשים נאסרו בגטו במקוב מזובייצקי והגיעו לערי הגנראל גוברנמן, בעיקר לרדזימין ולווארשה, וחלקו את גורלם המר של אסירי הגטו בערים אלה, ונספו בטרבלינקה ובמחנות ההשמדה הגרמנים האחרים. פשסניש, שנספחה היישר

אל שטחי הרייך השלישי (איזור צ'כנוב של פרוסיה המזרחית) הפכה ל-*judenfrei*, למרות שהיהודים האחרונים בעיר נותרו בה עד 1943. חלק מחברי הקהילה נסו אל השטחים הכבושים בידי הסובייטים.

בית העלמין היהודי בפשסניש ממוקם ברחוב לשנו. שטח בית העלמין נוטה מעט צפונה, לכיוון נהר הוונגירקה. כעת הוא משתרע על 1,35 הקטר. בית העלמין הוקם במאה ה"ח; נחרב במהלך השואה בידי הגרמנים, שהשתמשו במצבות שנגדעו לעבודות בנייה שהתנהלו בעיר. ההרס וההזנחה נמשכו לאחר המלחמה. חלקו הדרמי-מזרחי של בית העלמין סופח לשטחי המשק העירוני. בשאר השטח תוכננה הקמת פארק. תושבי הסביבה השתמשו בשטח משך שנים, בין השאר כבמגרש כדורגל. רק בשנת 1986, הודות לשיתוף פעולה מצד שלטונות העיר, אגודת ידידי פשסניש והמוזיאון המחוזי בפשסניש נערכו עבודות הסדרת השטח. הוקמה חומת זיכרון לפי תכניתם של וויצ'ק צ'יישילסקי וצ'סלאב ז'למנסקי, בצורת שתי מצבות עם קטעי מצבות אמת משולבים בחומה. מסביב לחומה הוצבו לא רק מצבות מפשסניש, אלא גם מחוז'ל וממקוב מזובייצקי, הנמצאות בקרבת מקום. על האנדרטה כיתוב בפולנית ובעברית. בבית העלמין נשתמרו 27 מצבות בלבד.

בשנת 2019 בפגישה שנערכה בין נציגי השלטון המקומי בפשסניש והקרן לשימור המורשת היהודית, בנוכחותו של הרב הראשי לפולין מיכאל (מייקל) שודריך, הוסכם על עבודות סדר בשטח בית העלמין. טווח העבודות יכלול גם גידורו מחדש של בית העלמין.